

DICHTBIJ, DUIDELIJK, DURVEN

Coalitieakkoord 2026 t/m 2030

www.bronckhorst.nl

gemeente Bronckhorst

Voorwoord

Bronckhorst is een gemeente van kernen, buurtschappen, buitengebied en betrokken mensen. Een gemeente met karakter. Met sterke gemeenschappen, ondernemende inwoners, verenigingen die dorpen dragen, boeren en ondernemers die het landschap en de economie mede vormgeven, en inwoners die zich verbonden voelen met hun omgeving.

Die kracht is bijzonder. En die kracht is nodig.

De komende jaren vragen veel van Bronckhorst. Er zijn woningen nodig voor jongeren, starters, gezinnen en ouderen. De zorgvraag groeit. Voorzieningen staan onder druk. De energietransitie vraagt om duidelijke keuzes. Migratie vraagt om zorgvuldigheid, menselijkheid en realisme. Ook financieel moeten we scherp blijven kijken naar wat kan, wat nodig is en wat verantwoord is.

Met dit coalitieakkoord kiezen Gemeentebelangen Bronckhorst (GBB), PRO Bronckhorst, VVD Bronckhorst en D66 Bronckhorst voor een gemeente die vooruitkijkt. We gaan niet alles dichttimmeren, maar willen richting geven. We redeneren vanuit wat leeft in de samenleving en willen daarbij aansluiten. We geven richting door duidelijk te kiezen en afspraken echt uitvoerbaar te maken.

Onze titel zegt wat wij willen doen: **dichtbij, duidelijk, durven**.

Dichtbij, omdat bestuur begint met weten wat er speelt in onze kernen, buurtschappen, wijken, verenigingen, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Duidelijk, omdat inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners, gemeenteraad, college en organisatie moeten weten waar zij aan toe zijn. Durven, omdat goede bedoelingen pas waarde krijgen als we ook acties nemen die leiden tot zichtbare stappen.

Dit akkoord geeft richting voor de komende vier jaar en kijkt ook verder dan deze bestuursperiode. Het biedt ruimte aan de samenleving en de gemeenteraad om mee te denken, mee te doen en mee te bouwen aan de toekomst van Bronckhorst. Dit akkoord zien wij als een vertrekpunt voor deze samenwerking. De constructieve reacties van de andere fracties op het concept coalitieakkoord waren daarvan een eerste waardevolle invulling. Hun reacties waarderen we zeer en hebben wij op onderdelen verwerkt in het voorliggende akkoord. Daarnaast nemen wij de inbreng mee bij de uitwerking, onder meer in uitvoeringsprogramma’s en het programmaplan.

Wij kiezen dan ook voor een bestuursstijl die open en uitnodigend is, maar ook helder over wat wel kan, wat niet kan en wat later moet worden afgewogen. Niet alles kan tegelijk. Niet alles kan overal. We willen keuzes goed en transparant onderbouwen, inwoners vroegtijdig betrekken, de raad goed in positie brengen en financiële gevolgen eerlijk zichtbaar maken.

Samen maken we Bronckhorst sterker. We zijn dichtbij, duidelijk en durven te doen.

Robbert van Velsen, Ingrid Wagenvoort – de Wit, Gerbert Tiecken, Martin Fröberg

8 juli 2026

Namens,

GBB

Robbert van Velsen

PRO

Ingrid Wagenvoort – de Wit

VVD

Gerbert Tiecken

D66

Martin Fröberg

Inhoud

Voorwoord *1*

1. Waar dit akkoord voor staat *4*

2. Dichtbij besturen *6*

3. Krachtige samenleving *10*

4. Sterke kernen en een vitaal buitengebied *17*

5. Ruimte voor werk, ondernemerschap en innovatie *26*

6. Gezonde financiën, bedrijfsvoering en uitvoeringskracht *32*

7. Van akkoord naar uitvoering *39*

1. Waar dit akkoord voor staat

Een richtinggevend akkoord

Dit coalitieakkoord geeft richting aan de keuzes die de vier coalitiepartijen de komende vier jaar willen maken. Daarbij hoort bewust ruimte voor verdere uitwerking. De grote opgaven van Bronckhorst vragen om politieke richting, maar ook om inbreng vanuit de samenleving, goede betrokkenheid van de gemeenteraad en zorgvuldige besluitvorming.

Er zijn onderwerpen die in dit akkoord niet of minder uitgebreid worden genoemd. Deze zijn ook belangrijk. In dit akkoord is de nadruk gelegd op de onderwerpen waarop de coalitie richting wil geven, keuzes wil maken of een andere manier van werken wil inzetten. Zoals de nieuwe bestuursstijl, migratie & integratie en de energietransitie. Andere onderwerpen worden in de komende periode uitgewerkt in uitvoeringsprogramma's en liggen ter besluitvorming voor aan de agenda van de raad.

De opdracht voor de komende jaren

Bronckhorst staat voor samenhangende opgaven. Wonen raakt aan leefbaarheid, jongeren, ouderen, zorg, mobiliteit en voorzieningen. Energie raakt aan landschap, economie, betaalbaarheid, netcongestie en eigenaarschap van inwoners. Migratie raakt aan menselijkheid, draagkracht, sociale veiligheid, communicatie en vertrouwen. Financiën raken aan alles. Daarom willen wij denken in samenhangende keuzes. Dat vraagt om een bestuur dat reageert op wat op tafel komt, vooruitkijkt en tijdig richting geeft.

Wij werken de komende jaren vanuit drie inhoudelijke lijnen:

- **Krachtige samenleving**

We willen dat alle inwoners kunnen meedoen, elkaar kunnen ontmoeten en passende ondersteuning krijgen als dat nodig is. Preventie, bestaanszekerheid, zorg, sport, cultuur, verenigingen, dorpshuizen en sociale samenhang horen daarin bij elkaar. De kracht van de samenleving is groot. Als gemeente sluiten we daarbij aan: we ondersteunen waar dat nodig is, verbinden waar dat helpt en kiezen voor maatwerk waar dat nodig is.

- **Sterke kernen en een vitaal buitengebied**

Bronckhorst bestaat uit 44 kernen en buurtschappen, met elk een eigen karakter. Wij willen verder bouwen aan leefbare kernen, voldoende woningen, een aantrekkelijk landschap, sterke natuur, toekomst voor landbouw, goede bereikbaarheid en een energietransitie die past bij de schaal en het karakter van onze gemeente. Dat vraagt om zorgvuldige keuzes. Daarbij zoeken we steeds de balans tussen ruimte geven en richting houden om doelen te behalen en afspraken na te komen.

- **Gezonde financiën en uitvoeringskracht**

Ambities zijn alleen geloofwaardig als duidelijk is wat zij vragen aan geld, capaciteit en organisatiekracht. Daarom maken wij bij de verdere uitwerking van dit akkoord onderscheid tussen bestaand beleid, nieuwe ambities, investeringen, ombuigingen, onderzoeksvragen en innovatieve initiatieven. Nieuwe plannen vragen om een eerlijke financiële vertaling en om zicht op de uitvoerbaarheid.

Onze manier van werken

De rode draad door de drie inhoudelijke lijnen en dit akkoord, is onze manier van werken: dichtbij, duidelijk, durven.

Dichtbij betekent dat wij zichtbaar willen zijn in de samenleving en vroegtijdig willen horen wat er leeft. *Duidelijk* betekent dat wij vooraf helder communiceren en dat het transparant is wie waarover gaat, wat participatieruimte is en wanneer besluiten worden genomen. *Durven* betekent dat wij niet blijven hangen in voornemens, maar werken aan concrete stappen, met ruimte om te leren en bij te sturen.

2. Dichtbij besturen

Een bestuursstijl die past bij Bronckhorst

Bronckhorst vraagt om een bestuursstijl die past bij de schaal, het karakter en de gemeenschappen van onze gemeente. Bestuur dat dichtbij is, duidelijk communiceert, durf heeft om keuzes te maken en ook om nieuwe wegen te verkennen. Bestuur dat ruimte geeft aan initiatieven en eerlijk is over grenzen. Bestuur dat de gemeenteraad tijdig goed in positie brengt en inwoners serieus betrekt bij keuzes die hun leefomgeving raken.

Als eerste concrete stap organiseren wij in het najaar een conferentie met raad, college en ambtelijke organisatie over de manier waarop wij onze bestuursstijl samen vormgeven. Raad, college en organisatie gaan daar, met respect voor ieders eigen rol, in een gelijkwaardig gesprek met elkaar. De centrale vraag is hoe wij de verbinding versterken: tussen samenleving, raad, college en de ambtelijke organisatie. Daarmee maken we vanaf het begin duidelijk dat dichtbij besturen gaat over inwoners betrekken en ook over goed samenwerken binnen het gemeentebestuur zelf.

Heldere rollen maken onze samenwerking sterker. Wie weet waar hij over gaat, kan ook beter verantwoordelijkheid nemen.

Uitlegbaar en navolgbaar

Alles wat de gemeente doet, moet zo veel mogelijk uitlegbaar en navolgbaar zijn. Inwoners hoeven het niet altijd eens te zijn met een besluit, maar zij moeten wel kunnen begrijpen waarom een besluit wordt genomen, welke belangen zijn gewogen en welke ruimte er was.

Dat vraagt ook om duidelijke taal, tijdige communicatie en heldere terugkoppeling. Vroegtijdig zichtbaar maken welke stappen wanneer worden gezet. En hoe een besluit tot stand is gekomen.

Vanuit de Wet open overheid (Woo) zijn wij een voorloper als gemeente als het gaat om de openbaarheid van agenda's en besluiten. Bij nieuwe ontwikkelingen en richtlijnen, zoals bijvoorbeeld het lobby-contacten-register wat er aan zit te komen, zullen wij daar ook zo spoedig mogelijk gehoor aan geven.

Het uitgangspunt richting onze samenleving is zo veel mogelijk: *ja, mits*. Dat betekent niet dat alles kan. Het betekent wel dat de gemeente meedenkt, duidelijk maakt welke voorwaarden gelden en samen zoekt naar wat mogelijk is binnen wetgeving, beleid, financiële ruimte en het algemeen belang. Waar mogelijk met minder regels.

Lokale media

Transparante communicatie vraagt ook om onafhankelijke lokale media. Voor een sterke lokale democratie is het belangrijk dat inwoners kunnen volgen wat er in hun gemeente leeft, speelt en wordt besloten. Dat nieuws moet laagdrempelig toegankelijk zijn, zonder betaalmuur, en worden gebracht door media die dichtbij de samenleving staan en context kunnen bieden. Om de kwaliteit hiervan te waarborgen, zullen wij als gemeente de streekgebonden omroep steunen met een lokale hub in onze gemeente.

Participatie met duidelijke spelregels

Participatie werkt alleen als vooraf helder is waarover inwoners kunnen meepraten en wat hun invloed is. Onduidelijkheid over de daadwerkelijke participatieruimte leidt tot teleurstelling en uiteindelijk tot minder vertrouwen tussen de samenleving en de overheid.

We zetten participatie bewust en gericht in, op een manier die past bij het vraagstuk. Per vraagstuk maken we een bewuste keuze, op basis van proportionaliteit, maatschappelijk belang, impact op inwoners en de ruimte die er echt is om invloed uit te oefenen. Dat kan gaan van een gesprek in de wijk, een dorpsbijeenkomst of een gerichte raadpleging van direct betrokken inwoners tot een gemeentebrede enquête, inzet van het inwonerspanel Bronckhorst Spreekt, of bij grote en ingewikkelde vraagstukken, zetten we een burgerberaad in.

Daarbij willen wij de samenleving niet overvragen en kiezen wij voor participatie die gericht is, zorgvuldig georganiseerd en duidelijk aangeven wat de participatieruimte is.

De raad in positie

Een coalitieakkoord vraagt om een raad die bij belangrijke uitwerkingen goed in positie blijft. Wij willen daarom werken met startnotities bij grote dossiers. Daarin staat wat het vraagstuk is, welke kaders al gelden, welke keuzes nog openstaan, hoe inwoners en partners worden betrokken, wat de financiële aandachtspunten zijn en op welke momenten de raad aan zet is. We brengen hierbij ook de Jongeren Adviesraad (JAR), het Kinderparlement en de dorpsraden in positie.

Op deze wijze voeren we het gesprek met elkaar en de samenleving in een vroeg stadium van beleidskeuzes/ontwikkeling. Dat is belangrijk voor de kwaliteit van besluiten en voor het vertrouwen tussen samenleving, raad en college.

Wij willen de gehele raad actief betrekken bij de verdere uitwerking van dit akkoord. Verschillen van inzicht kunnen helpen om besluiten beter afgewogen én inhoudelijk beter te maken. Samen maken we Bronckhorst sterker.

Zichtbaar in de kernen

Dichtbij besturen betekent ook letterlijk naar buiten gaan. Bronckhorst laat zich niet alleen begrijpen vanachter een vergadertafel. Wat nodig is in onze kernen of één van de vele buurtschappen, kan verschillen. We willen aansluiten bij deze verschillende kwaliteiten en in kracht benutten.

Het college gaat daarom zichtbaar de samenleving in. Om te horen hoe het gaat, waar energie zit en waar initiatieven ondersteuning nodig hebben. Daarbij hoort ook terugkoppeling: laten zien waar het college is geweest, welke signalen zijn opgehaald en wat daarmee gebeurt.

Wij willen gebiedsgerichter werken. Dat betekent dat keuzes nog beter aansluiten bij lokale omstandigheden, bestaande initiatieven en de kracht van gemeenschappen.

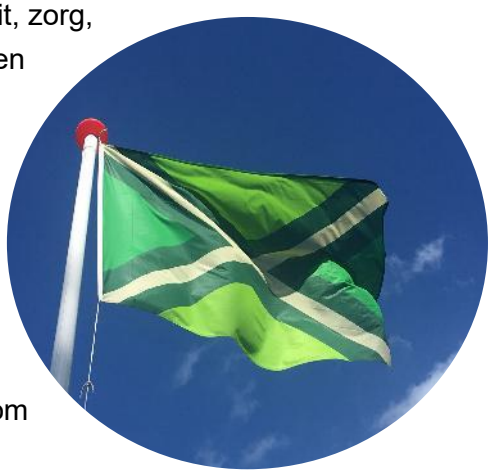
Ruimte voor initiatief

Bronckhorst kent een samenleving die zelf verantwoordelijkheid neemt voor haar omgeving. Die kennis en kunde willen wij benutten. Vaak is ondersteunen, verbinden of versnellen waardevoller.

Wij willen daarom duidelijk maken waar initiatiefnemers terecht kunnen, welke voorwaarden gelden en welke concrete ondersteuning mogelijk is. Daarbij zijn we eerlijk: initiatief uit de samenleving betekent niet dat alles automatisch kan. De gemeente blijft verantwoordelijk voor het algemeen belang, financiële zorgvuldigheid, ruimtelijke kwaliteit, veiligheid en gelijke behandeling.

Een zelfstandige en actieve partner in de regio

Bronckhorst is zelfstandig met een eigen karakter en in verbondenheid met de regio. Veel opgaven overschrijden de gemeentegrens. Wonen, mobiliteit, zorg, economie, energie, landschap, landbouw en veiligheid vragen om samenwerking in de regio, met buurgemeenten, Regio Achterhoek, provincie, waterschappen, maatschappelijke organisaties en andere partners. Wij willen een constructieve en actieve partner zijn. We werken graag samen vanuit de overtuiging dat dit Bronckhorst en de Achterhoek sterker maakt. Daarbij blijven wij helder over onze eigen doelen, belangen en kaders. Regionale samenwerking vraagt om geven en nemen, daarnaast ook om duidelijkheid over wat past bij Bronckhorst.

WAT WE DE KOMENDE VIER JAAR IN ELK GEVAL DOEN

- We stellen een participatieaanpak vast met duidelijke spelregels voor verschillende soorten vraagstukken.
- We werken bij grote dossiers met startnotities, zodat de raad eerder richting kan geven en onze samenleving op de hoogte is.
- We maken communicatie bij impactvolle besluiten duidelijker, eerder en beter navolgbaar.
- We gaan zichtbaarder de kernen en buurtschappen in en koppelen actief terug wat daar wordt opgehaald.
- We maken voor initiatiefnemers duidelijk waar zij terecht kunnen, welke kaders gelden en welke ondersteuning mogelijk is.
- We evalueren jaarlijks met raad, college en organisatie of deze manier van werken in de praktijk werkt en ook zo wordt ervaren in de samenleving.
- We zijn en blijven als gemeente een constructieve en actieve partner in de Regio Achterhoek.

3. Krachtige samenleving

Een samenleving waarin mensen mee kunnen doen

Bronckhorst is sterk door de mensen die er wonen, werken, zorgen, ondernemen, sporten, muziek maken, vrijwilliger zijn en naar elkaar omkijken. Die sociale kracht is een groot goed. Verenigingen, dorpshuizen, sportclubs, kerken, scholen, ondernemers en maatschappelijke organisaties vormen samen het weefsel van onze samenleving.

Die kracht willen wij behouden en versterken.

Daarbij zien we ook dat de samenleving verandert. Bronckhorst vergrijst. Het aantal ouderen neemt toe en doordat er onvoldoende passende woningen zijn, staat de groep jongeren en starters onder druk. De zorgvraag groeit, terwijl personeel en middelen schaars zijn. Niet iedereen kan vanzelf meedoen. Armoede, eenzaamheid, mentale druk, afstand tot de arbeidsmarkt en gezondheidsverschillen vragen om aandacht.

Wij willen bouwen aan een zorgzame gemeenschap waar mensen elkaar zien ongeacht etniciteit, gender, geloof of verschillen in leefstijl. We streven naar een gevoel van welkom en veiligheid voor iedereen. We willen dat inwoners zo lang mogelijk samen zelfstandig kunnen leven, waarin ondersteuning beschikbaar is voor wie dat nodig heeft en waarin we problemen liever voorkomen dan later herstellen. Dat vraagt om een brede blik. Zorg gaat over voorzieningen en indicaties, maar ook over wonen, toegankelijke voorzieningen en openbare ruimte, ontmoeten, bewegen, bestaanszekerheid, werk, vrijwilligerswerk, cultuur en gemeenschappen.

Onze inzet is helder: we ondersteunen waar nodig, verbinden waar mogelijk en kiezen voor maatwerk binnen duidelijke kaders.

Visie sociaal domein

De komende maanden wordt de visie op het sociaal domein verder uitgewerkt. Die visie is belangrijk voor de koers van Bronckhorst op langere termijn. Ook na deze bestuursperiode. Wij willen daarbij niet alleen kijken naar regelingen, voorzieningen en kosten, maar vooral naar de vraag wat voor gemeente wij willen zijn voor inwoners die ondersteuning nodig hebben, voor het groeiende aantal mantelzorgers, voor jongeren, voor ouderen en voor mensen die tijdelijk of langdurig niet vanzelf mee kunnen doen.

We betrekken inwoners, maatschappelijke organisaties, zorgpartners, scholen, verenigingen, ondernemers, de JAR, de participatieraad en de gemeenteraad bij het ontwikkelen van de visie. De raad stelt de kaders vast. In dit akkoord houden wij ruimte voor de uitwerking van de visie. De feitelijke maatschappelijke opgaven die uit het visieproces naar voren komen vormen de basis voor ons beleid, zodat we gericht inzet kunnen plegen waar het nodig is. In dit akkoord geven we richting mee. Wij willen een sociaal domein dat menselijk, betaalbaar, preventief en uitvoerbaar blijft. Dat betekent dat ondersteuning terecht moet komen bij inwoners die dat nodig hebben, maar ook dat we kritisch kijken naar regelingen, overlap, bereik en effectiviteit. Om beter te doen wat werkt.

Preventie als leidraad

Problemen die we kunnen voorkomen, hoeven later niet groter, zwaarder en duurder te worden opgelost. Wij willen preventie daarom een stevige plek geven in het sociaal domein. Dat doen we niet door alles bij de gemeente neer te leggen. Preventie begint vaak juist buiten het gemeentehuis: bij sportclubs, scholen, dorpshuizen, huisartsen, jongerenwerk, bibliotheek, welzijnswerk, vrijwilligers, cultuurorganisaties en inwoners die naar elkaar omkijken. Met de inzet op kunst & cultuur, sport en onderwijs verrijken wij ons lokale bewustzijn en kunnen we kansen in de samenleving ontwikkelen en problemen voorkomen. We zien preventie en bewustwording als een brede maatschappelijke verantwoordelijkheid. Veel begint in het dagelijks leven, waarin mensen elkaar zien, aanspreken en helpen waar nodig.

Als gemeente sluiten we daarop aan en ondersteunen initiatieven die aantoonbaar bijdragen aan maatschappelijke opgaven en zorgen dat succesvolle projecten niet steeds afhankelijk blijven van tijdelijke subsidies. Waar pilots werken, willen we kijken hoe ze structureel kunnen worden geborgd. Waar pilots onvoldoende opleveren, moeten we ook durven bijsturen of stoppen.

Passende zorg en ondersteuning

Bronckhorst heeft een sterke lokale aanpak in het sociaal domein. Het uitgangspunt van één gezin, één plan en één regisseur past bij de manier waarop wij willen werken.

Die aanpak willen wij behouden en waar mogelijk versterken. Inwoners moeten niet verdwalen in loketten, regels of organisaties. Wie ondersteuning nodig heeft, moet snel duidelijkheid krijgen. Daarbij kijken we naar de vraag achter de vraag. Hoe is de bredere context? Wat kan iemand zelf? Wat kan de omgeving betekenen? Welke ondersteuning is nodig? En hoe voorkomen we dat problemen groter worden?

Wij willen binnen wettelijke kaders meer ruimte voor maatwerk. Niet elke situatie past in dezelfde regeling. Soms is een kleine, snelle en passende oplossing beter dan een zwaar traject. Maatwerk vraagt wel om duidelijke kaders, goede verantwoording en gelijke behandeling. Daarom willen wij dat de uitwerking van de visie sociaal domein duidelijk maakt hoe maatwerk wordt toegepast, hoe keuzes worden onderbouwd en hoe de raad zicht houdt op effecten en kosten.

Meedoen en bestaanszekerheid

Wij willen dat Bronckhorst een gemeente is waar mensen elkaar blijven zien als mens. We omarmen verschillen en zien de meerwaarde van een diverse samenleving. Meedoen begint bij de vraag wat iemand nodig heeft, maar ook bij de ruimte om zelf iets bij te dragen. Daarom werken we aan een samenleving waarin inwoners naar elkaar omzien, hulp durven vragen en steun kunnen vinden in hun eigen omgeving. De gemeente ondersteunt waar dat nodig is en geeft ruimte aan de kracht die in onze dorpen en gemeenschappen zelf aanwezig is.

Uitgangspunt is dat iedereen mee kan doen. Dat begint met bestaanszekerheid. Inwoners die zich zorgen maken over geld, gezondheid, werk, schulden of eenzaamheid hebben minder ruimte om actief deel te nemen aan de samenleving. Daarom blijven wij ons natuurlijk inzetten voor armoedebestrijding, vroegsignalering, schuldhulp, toegankelijkheid van regelingen en ondersteuning bij werk en participatie.

Wij willen de meedoen-regelingen specifiek evalueren op bereik, effectiviteit, overlap en toegankelijkheid voor verschillende doelgroepen. Daarbij kijken we naar het formele gebruik van de regelingen en vooral naar het daadwerkelijke bereik, de behoefte van onze inwoners en de mate waarin ondersteuning terechtkomt bij degenen die het echt nodig hebben.

Ons doel is namelijk dat regelingen begrijpelijk, gericht en effectief worden ingezet voor inwoners die in de knel zitten met hun besteedbare inkomen (zowel onder als boven de 130% inkomensgrens). Daarbij kijken we of regelingen voldoende passend en doelmatig zijn ingericht. De centrale vraag bij de evaluatie is daarom: bereiken we de inwoners die ondersteuning nodig hebben, doen we dat op tijd en helpt de ondersteuning hen daadwerkelijk om mee te kunnen doen?

Bij aanpassingen vragen wij advies aan de participatieraad, ervaringsdeskundigen en betrekken wij organisaties die dicht bij inwoners staan. Zij weten vaak goed waar regelingen werken, waar inwoners vastlopen en waar schaamte, onbekendheid of ingewikkelde procedures ervoor zorgen dat hulp niet wordt gevraagd.

Sterke kernen, ontmoeting en verenigingen

Leefbaarheid begint dichtbij. In een dorpshuis, op het sportveld, bij de muziekvereniging, op school, in de straat, bij de kerk, in de buurtapp of aan de keukentafel. Ontmoeting is een basis voor sociale samenhang, signalering, gezondheid en meedoen.

Wij willen dorpshuizen, sport, cultuur, verenigingen en ontmoetingsplekken daarom nadrukkelijk zien als onderdeel van een krachtige samenleving. In onze grote gemeente hebben we verschillen die we moeten erkennen en omarmen. Grote kernen kennen andere vraagstukken dan kleine kernen en buurtschappen. Soms ligt de kracht in een voorziening per kern, soms juist in samenwerking tussen kernen.
De gemeente ondersteunt waar initiatieven bijdragen aan leefbaarheid, ontmoeting en preventie. Daarbij stellen we duidelijke kaders. Als gemeentelijke middelen worden ingezet, willen we weten welk maatschappelijk doel daarmee wordt gediend, hoe inwoners worden bereikt en hoe samenwerking met andere partijen plaatsvindt. Dat maakt ondersteuning eerlijker, uitlegbaar en toekomstbestendiger.

Wij vinden de aanwezigheid van de bibliotheek of deel-bibliotheken belangrijk voor onder meer de kansengelijkheid, de lees- en taalvaardigheid en de ontmoetingsfunctie. In samenspraak met de bibliotheek en de samenleving gaan we onderzoeken waar en op welke wijze we hier vanuit een breder perspectief vorm aan kunnen geven.

Jongeren, starters en ouderen

Bronckhorst heeft jongeren en starters nodig. Zij zorgen voor levendigheid, toekomstkracht, ondernemerschap, vrijwilligerswerk en continuïteit in verenigingen en dorpen. Daarom raakt jeugdbeleid ook aan wonen, mobiliteit, onderwijs, werk, sport, cultuur en ontmoeting.

Wij willen jongeren beter betrekken bij vraagstukken die hun toekomst raken. Via formele inspraak, maar vooral op manieren die beter bij hen passen. Door bijvoorbeeld met hen in gesprek te gaan op de ROC’s en MBO’s in Doetinchem, Arnhem en Zutphen. Daarbij gaat het om onderwerpen als wonen, mentale gezondheid, voorzieningen, bereikbaarheid, veiligheid, duurzaamheid en de aantrekkelijkheid van Bronckhorst als plek om te blijven of terug te keren. Starters van buiten hebben een passende woning nodig. Dit zijn kleine wooneenheden en betaalbare eengezinswoningen, daarmee verlagen we de vestigingsdrempel voor deze doelgroep. Hierbij kan samenwerking met de maakindustrie een uitkomst zijn.

Ook ouderen verdienen een duidelijke plek in onze samenleving. Veel ouderen zijn actief, betrokken en onmisbaar als vrijwilliger, mantelzorger of buurtgenoot. Daarnaast groeit de

groep ouderen die ondersteuning, passende woningen of zorg in de nabijheid nodig heeft. Daarom willen wij wonen, zorg en ontmoeting sterker aan elkaar verbinden. Nieuwe woonvormen, hofjes, mantelzorgwoningen, levensloopgeschikte woningen en ontmoetingsplekken kunnen helpen om langer zelfstandig en prettig te wonen.

Technologie en innovatie in zorg en ondersteuning

Innovatie kan de zorg menselijker, slimmer en beter uitvoerbaar maken. Technologie en domotica kunnen inwoners ondersteunen bij langer zelfstandig thuis wonen ook in het buitengebied. Digitale hulpmiddelen kunnen mantelzorgers ontlasten en professionals helpen.

Wij willen kansen voor technologische en sociale innovatie benutten, onder meer via samenwerking met de Technologie en Zorg Academie Achterhoek en andere regionale partners. Daarbij blijft de menselijke maat leidend. Technologie is geen vervanging van aandacht, nabijheid of professionele zorg. Het is een hulpmiddel als het inwoners daadwerkelijk helpt, professionals ontlast en bijdraagt aan betaalbaarheid en kwaliteit.

Migratie en integratie

Migratie vraagt om zorgvuldigheid, duidelijkheid en menselijkheid. Bronckhorst gaat voldoen aan de Spreidingswet en aan de andere wet- en regelgeving die geldt voor opvang, huisvesting en integratie. Dat is onze verantwoordelijkheid. Tegelijk willen wij deze verantwoordelijkheid invullen op een manier die past bij de schaal, draagkracht en leefbaarheid van onze gemeente.

Wij kiezen voor een benadering die helder is naar alle betrokkenen. Opvang en huisvesting vragen om duidelijke communicatie, goede begeleiding, aandacht voor veiligheid, heldere afspraken met betrokken organisaties en tijdige betrokkenheid van omwonenden, bredere samenleving en raad. Daarbij maken we steeds zichtbaar wat vastligt, welke ruimte er nog is, wie waarvoor verantwoordelijk is en hoe zorgen uit de omgeving worden meegenomen.

Voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV'ers) zetten wij in op passende, humane en zo kleinschalig mogelijke opvang. Deze inzet maakt het mogelijk om opvang zorgvuldig, menselijk en kwalitatief goed te organiseren, met goede begeleiding, duidelijke afspraken en aandacht voor de omgeving. Dit is in lijn met het uitgangspunt vanuit de Rijksoverheid. Opvang moet passen bij de maat van Bronckhorst. Voor nieuwe locaties en

mogelijke toekomstige opvangvragen is kleinschaligheid daarom vanaf het begin ons uitgangspunt. We pakken regie om deze opvang te combineren met onze woonopgave.

Voor de locaties in Vorden en Hengelo zijn er al raadsbesluiten. Het COA is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van deze locaties, waarbij wij vanuit onze gemeentelijke rol actief inzetten op een zorgvuldige invulling en inpassing. Daarom gaan we op korte termijn met het COA in gesprek over hoe deze locaties kleinschalig kunnen worden ingevuld en gecombineerd kunnen worden met wonen voor meerdere doelgroepen, zoals starters en spoedzoekers. Daarbij wegen we zorgvuldig af wat juridisch houdbaar, financieel verantwoord, ruimtelijk passend en praktisch uitvoerbaar is in dialoog met de omwonenden. De sociale veiligheid van zowel nieuwkomers als omwonenden is daarbij een belangrijke randvoorwaarde. Net zoals andere randvoorwaarden die voor Bronckhorst belangrijk zijn, zoals leefbaarheid, begeleiding en ruimtelijke inpassing. Wij nemen verantwoordelijkheid voor onze eigen rol en maken zorgvuldig inzichtelijk welke keuzes binnen de verantwoordelijkheid van gemeente, COA en Rijk liggen.

Integratie begint vanaf dag één. Nieuwkomers moeten zo snel mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving, met aandacht voor taal, onderwijs, werk, begeleiding, gezondheid en contact met de omgeving. Dat vraagt inzet van nieuwkomers zelf, maar ook samenwerking met scholen, verenigingen, werkgevers, maatschappelijke organisaties en inwoners. We willen ons opstellen als een aantrekkelijke gemeente waar mensen, ook de AMV'ers, graag zijn en meedoen, in het sociale leven en ook op de arbeidsmarkt. Waar nodig en mogelijk zoeken we daarbij de samenwerking met Laborijn.

De AMV'ers die we gaan opvangen in Bronckhorst hebben recht op kwalitatief goed onderwijs. Het Hoge 41 in Vorden is met een collegebesluit als geschikt verklaard voor ISK-onderwijs. Vanuit ons uitgangspunt voor kleinschalige opvang willen we onderzoeken welke schaal voor het onderwijs het best passend is. Mogelijk zijn er meer geschikte locaties in onze gemeente. Daarbij willen we recht doen aan de behoefte van de leerlingen, de mogelijkheden van de onderwijsinstantie, de effecten op onze andere leerlingen en inwoners en de financiële opgaven die daarbij komen kijken. De komende maanden, met een deadline van 1 januari 2027, willen we kaders voor het onderwijs en de daarbij behorende randvoorwaarden vaststellen. Voorwaarden daarbij zijn; passend bij kleinschalige opvang, kwalitatief goed onderwijs voor alle leerlingen, uitvoerbaarheid en daarbij passende onderwijshuisvesting en vervoer. Afhankelijk van de uitkomsten daarvan nemen we een besluit.

Wij gaan polarisatie tegen door feiten, zorgvuldigheid en ontmoeting centraal te stellen. Er wordt namelijk verschillend gedacht over migratie en integratie. Daarom is het extra belangrijk dat de gemeente duidelijk communiceert, zorgen serieus neemt en verantwoordelijkheid neemt. Duidelijkheid over rollen, afspraken en grenzen hoort daarbij.

WAT WE DE KOMENDE VIER JAAR IN ELK GEVAL DOEN

- We werken de visie sociaal domein verder uit met inwoners, maatschappelijke partners, participatieraad en gemeenteraad.
- We versterken de lokale aanpak met één gezin, één plan en één regisseur.
- We onderzoeken de meedoen-regelingen op bereik, overlap, begrijpelijkheid en effectiviteit.
- We geven preventie een stevige plek in beleid, uitvoering en financiële afwegingen.
- We ondersteunen dorpshuizen, verenigingen, sport, cultuur en ontmoeting vanuit duidelijke maatschappelijke doelen.
- We kijken hoe succesvolle preventieve pilots structureel kunnen worden geborgd en waar bijsturing nodig is.
- We betrekken jongeren nadrukkelijker bij vraagstukken over hun toekomst in Bronckhorst.
- We verbinden wonen, zorg en ontmoeting sterker, met aandacht voor ouderen, mantelzorgers en nieuwe woonvormen.
- We benutten innovatie in zorg en ondersteuning waar dit inwoners en professionals helpt.
- We voldoen aan de geldende wet- en regelgeving voor opvang, huisvesting en integratie. Voor Vorden en Hengelo liggen er raadsbesluiten. Ons uitgangspunt is kleinschalige opvang.
- We gaan in gesprek met het COA op basis van de uitgangspunten van de Rijksoverheid om ook op deze locaties tot passende, humane, kwalitatief goede en zo kleinschalig mogelijke opvang van alleenstaande minderjarige vreemdelingen te komen. Aangevuld met woonmogelijkheden voor starters en spoedzoekers.
- We brengen de raad vroegtijdig in positie bij opvangvraagstukken, met duidelijke informatie over verantwoordelijkheden, kaders en keuzeruimte. Daarbij sturen we op leefbaarheid, veiligheid, communicatie, begeleiding, ruimtelijke inpassing en financiële uitvoerbaarheid.
- We werken aan integratie vanaf dag één, met aandacht voor taal, onderwijs, werk, begeleiding en ontmoeting.
- Voor 1 januari 2027 stellen we kaders voor het onderwijs en de daarbij behorende randvoorwaarden vast, waaronder vervoer. Voorwaarden daarbij zijn; passend bij kleinschalige opvang, kwalitatief goed onderwijs en daarbij passende onderwijshuisvesting.

4. Sterke kernen en een vitaal buitengebied

Ruimte maken met oog voor karakter

Bronckhorst is groot in oppervlakte, rijk aan kernen en sterk verbonden met het buitengebied. Die combinatie maakt onze gemeente bijzonder. We hebben dorpen en buurtschappen met een eigen identiteit en lokale tradities, een waardevol landschap, landgoederen, erfgoed zoals kastelen en molens en monumenten, agrarische familiebedrijven, betrokken inwoners, lokale ondernemers en veel ruimte. Dit willen we koesteren. De ruimte staat onder druk, het vraagt om een samenhangende aanpak.

Wij willen ruimte maken. Nieuwe ontwikkelingen moeten passen bij de schaal en het karakter van Bronckhorst. Dat betekent dat we willen versnellen waar dat kan en dat we zorgvuldig blijven kijken naar landschap, leefbaarheid, draagkracht, bereikbaarheid en uitvoerbaarheid.

Wonen voor de toekomst van Bronckhorst

Wonen is één van de grootste opgaven voor de komende jaren. Voldoende woningen zijn nodig om jongeren en starters te behouden, ouderen passend te laten wonen, gezinnen ruimte te geven en kernen leefbaar te houden. Zonder woningen komt ook het verenigingsleven, de school, de zorg, de lokale economie en de sociale samenhang verder onder druk te staan.

Wij willen daarom tempo maken. De gemeente bouwt meestal niet zelf, maar kan woningbouw wel mogelijk maken, aanjagen en versnellen. Wij zetten ons in om jaarlijks 150 tot 200 woningen mogelijk te maken, passend bij de behoefte en het toekomstbeeld van Bronckhorst.

We kijken verder dan de aantallen en willen de juiste woningen op de juiste plek. Betaalbaar wonen voor jongeren, starters en gezinnen blijft belangrijk. Ook ouderen moeten kunnen doorstromen naar passende woningen, zodat grotere woningen beschikbaar komen en mensen langer zelfstandig kunnen blijven wonen in hun eigen omgeving.

Wij richten ons primair op de behoefte van Bronckhorst en op mensen met een sociaal economische binding met de buurgemeenten en de Achterhoek. Dat vraagt om lokale sturing, duidelijke afspraken met ontwikkelaars en woningcorporaties, en maatwerk per kern.

Betaalbaar, passend en gebiedsgericht

De woningmarkt vraagt om duidelijke keuzes. Wij willen voldoende sociale huur, betaalbare koop, middenhuur en passende woningen voor specifieke doelgroepen. Daarbij kunnen verschillende wijken of kernen een andere passende mix hebben. De lokale behoefte, de schaal van de kern, de beschikbare locatie en de bestaande woningvoorraad zijn bepalend.

Voor de periode tot 2030 sturen wij op voldoende sociale huur en betaalbare woningen, in overleg met woningcorporaties en andere partners. Daarbij nemen wij de behoefte aan sociale huur serieus. Zo voorkomen we dat elke ontwikkeling hetzelfde moet leveren, maar zorgen we wel dat de totale opgave wordt gehaald. Instrumenten zoals verevening, een compensatiefonds of een bouwfonds kunnen helpen om sociale huur en betaalbare woningen ook op andere plekken mogelijk te maken. Zolang er in verhouding nog onvoldoende woningen beschikbaar zijn in alle categorieën, houden wij vast aan de geldende afspraken over 30% sociale huur. Ons doel is een woningvoorraad die beter in balans is, met passende woningen voor jongeren, starters, gezinnen, ouderen en andere doelgroepen.

Wij willen meer ruimte geven aan nieuwe woonvormen. Denk aan hofjes, levensloopgeschikte woningen, mantelzorgwoningen, woningen voor kleine huishoudens, tijdelijke woningen, woningsplitsing en kleinschalige woonvormen op erven waar dat ruimtelijk past. Wonen, zorg en ontmoeting willen we sterker verbinden. De buurt wordt daarmee meer dan een verzameling huizen: een plek waar mensen elkaar kennen, ondersteunen en langer prettig kunnen blijven wonen.

Sociale volkshuisvesting is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, woningcorporaties, ontwikkelaars, grondeigenaren en andere partners. Als gemeente nemen wij daarin nadrukkelijk regie. Dat doen we door duidelijke afspraken te maken, publieke doelen vroeg in het proces expliciet te maken en actief grondbeleid zorgvuldig af te stemmen op grondposities en ontwikkelingen in de markt. Daarbij wegen we financiële risico's, betaalbaarheid, publieke doelen en uitvoerbaarheid steeds zorgvuldig tegen elkaar af.

Sneller duidelijkheid voor initiatiefnemers

Wie een goed wooninitiatief heeft, moet snel weten waar hij aan toe is. Daarom willen wij procedures waar mogelijk korter, overzichtelijker en duidelijker maken. We geven eerder helderheid over kaders, voorwaarden en haalbaarheid.

Wij gaan werken met bouwateliers en één duidelijk aanspreekpunt voor wooninitiatieven. Daarmee brengen we initiatiefnemers, gemeente en relevante partners eerder bij elkaar. Het

doel is om sneller duidelijk te krijgen wat kan, wat nodig is en welke stappen moeten worden gezet.

Ook ontwikkelen wij een woningcatalogus. Daarin staan woningtypen die vooraf zo veel mogelijk zijn doordacht en getoetst op ruimtelijke kwaliteit, betaalbaarheid, duurzaamheid en toepasbaarheid binnen de bebouwde kommen. Inzet is dat daardoor initiatiefnemers sneller verder kunnen, kosten dalen en dat de gemeente meer tempo kan maken. We starten met een pilot, zodat we snel leren wat werkt en wat moet worden aangepast.

Daarnaast herijken wij de rol van welstand. Ruimtelijke kwaliteit blijft belangrijk, extra in een gemeente met het karakter van Bronckhorst. Maar de manier waarop kwaliteit wordt getoetst, moet bijdragen aan duidelijkheid en snelheid. Waar het kan, willen we kwaliteit eerder in het proces borgen, bijvoorbeeld via de bouwateliers en heldere kaders.

Doorstroming en beter gebruik van bestaande ruimte

De woonopgave gaat ook over het beter gebruikmaken van wat er al is. Veel één- en tweepersoonshuishoudens wonen in ruime woningen, terwijl starters en gezinnen moeilijk aan een passende woning komen. Daarom willen wij doorstroming stimuleren en bestaande gebouwen effectiever benutten.

We kijken naar mogelijkheden voor woningsplitsing, mantelzorgwoningen, tijdelijke woonvormen, hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing en passende woningen voor ouderen. Waar regels onnodig belemmeren, willen we onderzoeken hoe we die kunnen vereenvoudigen. Waar ruimtelijke kwaliteit, veiligheid of leefbaarheid in het geding is, blijven duidelijke kaders nodig.

We kunnen en willen inwoners nooit dwingen te verhuizen, maar we gaan aantrekkelijke mogelijkheden creëren. Als ouderen passend kunnen wonen, starters betaalbaar kunnen beginnen en bestaande woningen beter worden benut, komt de woningmarkt als geheel meer in beweging.

Omgevingsvisie en ruimtelijke keuzes

De komende periode wordt de omgevingsvisie herijkt. Dat is een belangrijk moment om de ruimtelijke keuzes voor Bronckhorst scherper te maken. Wonen, landbouw, landschap, bedrijvigheid, energie, mobiliteit, water, natuur en klimaat gaan we in samenhang bekijken. Daarbij moet nadrukkelijk aandacht zijn voor onze landgoederen, erfgoed en monumenten.

Voor wonen geldt als uitgangspunt: inbreiden waar dat kan en uitbreiden waar dat passend en nodig is. We bouwen zo veel mogelijk aansluitend aan bestaande kernen, om het buitengebied te ontzien en voorzieningen in de kernen te versterken. Ontwikkelingen in het buitengebied moeten passen bij het landschap en bijdragen aan ruimtelijke kwaliteit. Ontwikkelingen in de kernen moeten voldoende ruimte blijven bieden aan de leefbaarheid

van de kernen. Ontwikkelingen in het buitengebied moeten passen bij het landschap en bijdragen aan ruimtelijke kwaliteit. Ontwikkelingen in de kernen moeten voldoende ruimte blijven bieden aan groen, ontmoeting, klimaatadaptatie en een prettige leefomgeving. De bestaande 3-30-300-groenregeling blijft daarbij voor elke kern een belangrijk uitgangspunt.

Bij nieuwe initiatieven letten we op groen, water, hittestress/ voldoende koele plekken, klimaatadaptatie, speelruimte, bereikbaarheid, gezondheid, veiligheid en ontmoeting. Bronckhorst moet meer woningen krijgen en vooral betere woonomgevingen.

Mobiliteit en bereikbaarheid

Een uitgestrekte gemeente vraagt om goede bereikbaarheid. De auto blijft voor veel inwoners belangrijk. Daar moeten we eerlijk over zijn. Niet iedereen kan alles met de fiets of het openbaar vervoer doen. Tegelijk willen we duurzame en veilige alternatieven versterken.

Wij zetten in op een bereikbaar Bronckhorst, met aandacht voor openbaar vervoer, deelvervoer, taxi, hubs, fietsveiligheid en goede verbindingen tussen kernen. Daarbij kijken we ook naar inwoners voor wie vervoer een voorwaarde is om mee te kunnen doen, bijvoorbeeld ouderen, jongeren en inwoners met een laag inkomen.

Voor de noord-zuidverbinding rondom Keppel zoeken wij samen actief met de samenleving, buurgemeenten en de provincie Gelderland naar een gedragen structurele oplossing. De uitkomsten van de proef met eenrichtingsverkeer worden daarbij zorgvuldig betrokken.

In de kernen willen we parkeren beter laten aansluiten op het gebruik. Waar kort parkeren nodig is voor winkels, voorzieningen en levendige centra, onderzoeken we de inzet van blauwe zones. Daarmee willen we voorkomen dat parkeerplaatsen langdurig bezet worden, terwijl bezoekers van winkels en voorzieningen geen plek vinden.

Landschap, water en natuur

Het landschap van Bronckhorst is een drager van onze identiteit, economie, gezondheid en leefkwaliteit. Het zand en beeklandschap, de coulissen, houtwallen, singels, waterlopen, open ruimtes en erven maken onze gemeente herkenbaar en aantrekkelijk.

Wij willen dat landschap behouden en versterken. Dat vraagt aandacht voor biodiversiteit, waterhuishouding,

groenblauwe dooradering, bodemkwaliteit, klimaatadaptatie en beheer. Nieuwe ontwikkelingen moeten bijdragen aan de kwaliteit van het gebied en die respecteren.

We zetten in op herstel en versterking van landschapselementen. Bij hergebruik van erven in het buitengebied willen wij kijken hoe groencompensatie en landschappelijke inpassing beter kunnen worden opgenomen in bestaande regelingen. Ook wandelpaden, kerkpaden en klompenpaden verdienen aandacht, omdat zij bijdragen aan recreatie, gezondheid, ontmoeting en de beleefbaarheid van het landschap.

Vrijwilligers, agrariërs, natuurorganisaties, waterschappen, dorpsbewoners en grondeigenaren zijn hierbij belangrijke partners. De gemeente hoeft niet alles zelf te doen, maar kan wel richting geven, verbinden en voorwaarden stellen.

Landbouw met toekomstperspectief

Landbouw is onlosmakelijk verbonden met Bronckhorst. Agrarische familiebedrijven zorgen voor voedselproductie, werkgelegenheid, beheer van het buitengebied en levendigheid in dorpen en buurtschappen. De landbouw is beeldbepalend voor ons landschap en ook een belangrijke pijler in de lokale economie.

De komende jaren staat de landbouw voor grote veranderingen. Stikstof, waterkwaliteit, bodem, klimaat, biodiversiteit, dierenwelzijn, gezondheid, netcongestie, de groenblauwe dooradering, regelgeving en verdienvermogen komen samen op het boerenerf. Dat vraagt veel van agrarische ondernemers en hun gezinnen. Die werkelijkheid nemen we heel serieus. Agrariërs zijn verbonden met de natuur, landschap en samenleving. We hebben elkaar hard nodig voor een toekomstbestendig buitengebied waarin een gezonde landbouw, landschap, leefbaarheid en economie elkaar versterken. Dat lukt alleen in samenwerking.

Wij zetten in op behoud van agrarische familiebedrijven en op een landbouw die economisch gezond, landschappelijk passend en toekomstbestendig is. Daarbij geven wij ruimte aan ondernemerschap, vakmanschap en innovatie. De landbouwtransitie die nodig is kan verschillende vormen aannemen: kringlooplandbouw, natuurinclusieve landbouw, technologische vernieuwing, andere teelten, precisielandbouw, agroforestry, streekproducten, korte ketens, recreatie, educatie, zorg, natuurbeheer of andere nevenactiviteiten. Er zijn verschillende routes. Daarom kiezen wij voor maatwerk, gebiedsgerichte samenwerking en doelsturing waar dat kan.

Een toekomstbestendige landbouw vraagt om een eerlijk verdienmodel. Als agrariërs bijdragen aan landschapsbeheer, biodiversiteit, waterberging, bodemverbetering of recreatieve kwaliteit, moet daar waar mogelijk een passende economische waarde tegenover staan. We willen daarom samen met agrariërs, grondeigenaren, belangenorganisaties, natuurorganisaties, waterschap, provincie en andere partners zoeken naar werkbare arrangementen. De gemeente heeft hierin vooral een verbindende, faciliterende en richtinggevende rol.

Vrijkomende agrarische bebouwing verdient een zorgvuldige nieuwe toekomst. Leegstand, verpaupering en verrommeling willen we voorkomen. Hergebruik kan kansen bieden voor wonen, kleinschalige bedrijvigheid, maatschappelijke functies, recreatie of nieuwe economische dragers. Daarbij blijven landschap, verkeer, leefbaarheid, ruimtelijke kwaliteit en de positie van bestaande agrarische bedrijven belangrijke randvoorwaarden.

Wij willen agrarische ondernemers zo veel mogelijk duidelijkheid bieden. Waar landelijke of provinciale regels voldoende richting geven, leggen wij zonder noodzaak geen extra lokale beperkingen op. Waar lokale keuzes nodig zijn, maken we die zorgvuldig en in gesprek met de sector en de omgeving. Daarbij gebruiken we de herijking van de omgevingsvisie en het omgevingsplan om duidelijk te maken welke ontwikkelruimte er is voor landbouw, verbreding, functieverandering en gebiedsgerichte oplossingen.

Bij gevoelige onderwerpen zoals bestrijdingsmiddelen, geitenhouderijen en gezondheid kiezen wij voor een zorgvuldige lijn. Wij volgen de landelijke wet- en regelgeving en de landelijke en provinciale richtlijnen, maar blijven als plattelandsgemeente lokaal alert op risico's voor gezondheid, leefomgeving, bodem en water. Samen met agrariërs, omwonenden, natuurorganisaties, waterschap, provincie en andere betrokkenen blijven we in gesprek over een gezonde balans. Waar landelijke of provinciale kaders ruimte bieden, kijken wij hoe Bronckhorst zorgvuldig en verantwoord kan handelen.

Energietransitie met lokale kracht en heldere mijlpalen

Bronckhorst streeft naar energieneutraliteit in 2050. Daarnaast nemen we verantwoordelijkheid voor de regionale afspraken over duurzame energie die gemaakt zijn in het Akkoord van Groenlo, de RES 1.0, de RES 2.0 volgend uit het landelijk Klimaatakkoord. Daarbij geldt ook de tussendoelstelling dat we in 2030 in de Achterhoek 3.391 TJ energiebesparing realiseren en in Bronckhorst 0,080 TWh energie opwekken. De vraag is hoeveel energie we opwekken, hoe we dat doen, wie meedoet, wie profiteert en hoe ontwikkelingen passen bij onze kernen en ons landschap.

De nieuwe Energiewet onderstreept dat de energietransitie verder kijkt dan alleen opwek en ook gaat over besparen, lokaal eigenaarschap, opslag, flexibiliteit en het slim omgaan met netcapaciteit. Dat vraagt om gebiedsgerichte keuzes, samenwerking met inwoners en ondernemers, en een realistische afweging van wat ruimtelijk, technisch, financieel en maatschappelijk haalbaar is.

Uit de Klimaatmonitor blijkt dat het huidige elektriciteitsverbruik in Bronckhorst in 2024 rond de 600 TJ ligt. We willen met lokale initiatieven richting 2030 deze 600 TJ aan hernieuwbare elektriciteit kunnen leveren. Wij kiezen daarbij voor een aanpak die begint bij besparen, isoleren en lokaal eigenaarschap. Energiebesparing blijft noodzakelijk. Wat we niet gebruiken, hoeven we ook niet op te wekken. Daarnaast willen we de kracht van lokale gemeenschappen, energiecoöperaties, inwoners, ondernemers, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties maximaal benutten. We versnellen dit door de eerste twee jaar, maar ook daarna, vol in te zetten op lokale transitieplannen per kern of gebied.

In de lokale transitieplannen is de kern, het bedrijventerrein of het gebied zelf aan zet om op zoek te gaan naar energiebesparing, duurzame opwek, warmteoplossingen, lokale opslag en gebruik van energie op bedrijventerreinen, betaalbaarheid, lokaal eigenaarschap, ruimtelijke inpassing, uitvoerbaarheid en netcapaciteit. Dit doen we met volledige ambtelijke inzet en waar nodig externe expertise en capaciteit. Daarbij maken we concreet inzichtelijk wat initiatieven kunnen opleveren, welke bijdrage zij leveren aan de doelstellingen, wat nodig is aan geld, ruimte, organisatiekracht en netcapaciteit, en binnen welke termijn uitvoering realistisch is. Niet alles hoeft al volledig uitgewerkt te zijn. In de plannen moet voldoende zicht ontstaan om realistische inschattingen te kunnen maken. Ook kijken we naar collectieve warmteoplossingen waar die kansrijk zijn, zodat de warmtetransitie niet automatisch leidt tot een grotere elektriciteitsvraag. Zo krijgen lokale initiatieven een serieuze kans.

Gedurende dit proces monitoren wij de voortgang jaarlijks. De eerste voortgangstoets vindt plaats in september 2027. Daarbij voeren we een inhoudelijke en cijfermatige toets uit, waarin we bekijken hoe de opbrengsten van de lokale transitieplannen zich verhouden tot de RES doelstellingen en de bredere ambitie voor lokale hernieuwbare elektriciteit.

De tweede evaluatie vindt plaats in september 2028. Dan kijken we wat de lokale transitieplannen naar verwachting concreet opleveren, welke plannen in voorbereiding zijn, welk reëel opwekpotentieel er is, welke randvoorwaarden aanwezig zijn en welke inzet van

gemeente en samenleving is gepleegd. Daarbij toetsen we of de lokale initiatieven voldoende perspectief bieden om richting 2030 600 TJ aan hernieuwbare elektriciteit lokaal te leveren en daarmee te voldoen aan de RES-doelen voor besparing en opwek. Als uit deze evaluatie blijkt dat aanvullende stappen nodig zijn om de doelen tijdig te halen, dan zetten we in op de meest kansrijke grootschalige vormen van energieopwekking. Op dit moment zijn dat zon en wind, maar we blijven openstaan voor nieuwe ontwikkelingen en technieken. Daar waar (aanvullende) kaders nodig zijn worden deze op basis van de eerste evaluatie in 2027 voorbereid.

WAT WE DE KOMENDE VIER JAAR IN ELK GEVAL DOEN

- We maken jaarlijks 150 tot 200 woningen mogelijk, passend bij de behoefte en het toekomstbeeld van Bronckhorst.
- We sturen op betaalbare woningen, sociale huur, doorstroming en passende woonvormen voor jongeren, starters, gezinnen en ouderen.
- We starten met bouwateliers, één aanspreekpunt en een pilot voor een woningcatalogus om goede wooninitiatieven sneller duidelijkheid te geven.
- We herijken de rol van welstand, met behoud van ruimtelijke kwaliteit en meer duidelijkheid aan de voorkant.
- We benutten bestaande ruimte beter, onder meer door woningsplitsing, mantelzorgwoningen, tijdelijke woonvormen en hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing waar dat passend is.
- We herijken de omgevingsvisie, met aandacht voor wonen, landschap, landbouw, water, natuur, energie, mobiliteit en klimaatadaptatie.
- We werken aan bereikbaarheid en verkeersveiligheid, met aandacht voor auto, fiets, OV, deelvervoer, hubs en maatwerk voor inwoners die afhankelijk zijn van vervoer.
- We zoeken samen met buurgemeenten, Regio Achterhoek en provincie naar een gedragen structurele oplossing voor de noord-zuidverbinding rondom Keppel.
- We versterken landschap, biodiversiteit, bodem, waterhuishouding en groenblauwe dooradering, in samenwerking met inwoners, agrariërs, natuurorganisaties, waterschap en andere partners.
- We erkennen landbouw als belangrijke economische pijler van Bronckhorst en ondersteunen agrarische familiebedrijven bij toekomstgerichte keuzes, innovatie, verbreding en passende nevenactiviteiten.
- We benoemen stikstof, water, bodem, gezondheid, regelgeving en verdienvermogen expliciet als randvoorwaarden bij de toekomst van landbouw en buitengebied.
- We starten met lokale transitieplannen per kern, bedrijventerrein of gebied, waarin energiebesparing, duurzame opwek, warmteoplossingen, lokale opslag en gebruik van energie op bedrijventerreinen, betaalbaarheid, lokaal eigenaarschap, ruimtelijke inpassing, uitvoerbaarheid en netcapaciteit samen worden bekeken.
- We maken in de lokale transitieplannen concreet inzichtelijk wat initiatieven kunnen opleveren, welke bijdrage zij leveren aan de doelstelling om in 2030 het elektriciteitsverbruik lokaal duurzaam op te wekken en wat nodig is aan geld, ruimte, organisatiekracht en netcapaciteit.
- Gedurende dit proces monitoren wij de voortgang jaarlijks. De eerste voortgangstoets vindt plaats in september 2027. We bepalen op dat moment of we aan de slag gaan met (aanvullende) kaders om de doelen te behalen.
- We beoordelen in september 2028 of de lokale transitieplannen een reëel opwekpotentieel bieden in 2030 om 600 TJ hernieuwbare elektriciteit lokaal op te wekken en te voldoen aan de RES-doelen.
- Als in september 2028 blijkt dat aanvullende grootschalige opwek nodig is, kijken we op dat moment naar bewezen mogelijkheden die passen bij de opgave, het energiesysteem en de ruimtelijke kwaliteit van Bronckhorst.
- We starten alleen dan een zorgvuldig proces met raad, inwoners, grondeigenaren, ondernemers en maatschappelijke partners, zodat Bronckhorst regie houdt op landschap, leefbaarheid, lokaal eigenaarschap, betaalbaarheid en draagvlak.

5. Ruimte voor werk, ondernemerschap en innovatie

Een sterke lokale economie

Bronckhorst is een ondernemende gemeente. Onze economie wordt gedragen door agrarische familiebedrijven, midden- en kleinbedrijf (mkb), maakbedrijven, winkels, horeca, recreatie, zorg, dienstverlening, bouw, techniek en veel zelfstandige ondernemers. De landbouw neemt daarin een bijzondere positie in: als economische pijler, als beheerder van het buitengebied en als sector die volop in ontwikkeling is. De Bronckhorster brede lokale economie zorgt voor werkgelegenheid, levendigheid, voorzieningen en toekomstkracht in onze kernen en buurtschappen.

Wij willen dat ondernemers in Bronckhorst kunnen blijven ondernemen, investeren en vernieuwen. Dat vraagt om ruimte, duidelijkheid en samenwerking. Waar bedrijvigheid past bij de schaal, bereikbaarheid, leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit van Bronckhorst, willen wij mogelijkheden benutten.

Een sterke economie draagt bij aan leefbare kernen, werk voor inwoners, behoud van voorzieningen, innovatie, brede welvaart en een vitaal buitengebied. Daarom kijken wij naar economie in samenhang met wonen, mobiliteit, energie, landbouw, onderwijs en landschap. Hierbij besteden wij expliciet aandacht aan de gevolgen van netcongestie.

Ruimte om te ondernemen

Ondernemers hebben behoefte aan duidelijkheid. Over locaties, procedures, uitbreidings-mogelijkheden, verduurzaming, bereikbaarheid, personeel en energie. Wij willen daarom werken aan een aantrekkelijk en toekomstbestendig vestigingsklimaat. Waar mogelijk met minder regels.

Dat begint bij bestaande bedrijventerreinen. We willen deze terreinen beter benutten, verduurzamen en waar nodig toekomstbestendig maken. Daarbij kijken we naar ruimtegebruik, bereikbaarheid, energie, klimaatadaptatie, groen, veiligheid, betaalbaarheid en samenwerking tussen ondernemers. Uitbreiding van bedrijventerreinen is ook nodig en waar passend, willen we tempo maken binnen duidelijke ruimtelijke kaders.

Ook in en rond onze kernen willen we ruimte houden voor ondernemerschap. Winkels, horeca, ambachten, dienstverlening en kleinschalige bedrijvigheid dragen bij aan

levendigheid en ontmoeting. Sterke kernen vragen woningen en voorzieningen, maar ook werk, bedrijvigheid en plekken waar mensen elkaar tegenkomen.

Mkb, maakindustrie en lokale kracht

Het mkb is van grote waarde voor Bronckhorst. Veel ondernemers zijn diep verbonden met hun omgeving. Zij sponsoren verenigingen, bieden stageplekken, creëren banen, investeren in dorpen en denken mee over lokale vraagstukken. Die betrokkenheid willen wij waarderen en benutten.

Wij willen ruimte bieden aan bestaande bedrijven die verantwoord willen groeien en aan nieuwe bedrijvigheid die past bij Bronckhorst. Daarbij hebben we ook aandacht voor kleinschalige maakindustrie, startende ondernemers en innovatieve bedrijven. In een landelijke gemeente kan kleinschalige bedrijvigheid goed samengaan met kwaliteit van leven, mits verkeer, landschap, geluid, veiligheid en leefbaarheid goed worden meegewogen.

Vrijkomende agrarische bebouwing kan hierbij kansen bieden. Niet elk erf is geschikt voor elke functie, maar leegstand willen we voorkomen. Hergebruik voor kleinschalige bedrijvigheid, wonen, zorg, recreatie of maatschappelijke functies kan bijdragen aan een vitaal buitengebied. Daarbij blijven ruimtelijke kwaliteit, verkeersbewegingen, landschap en de positie van omliggende agrarische bedrijven belangrijke randvoorwaarden.

Samenwerken aan energie, personeel en innovatie

Ondernemers lopen tegen grote opgaven aan. Netcongestie, energiekosten, verduurzaming, personeelstekorten, digitalisering, regelgeving en veranderende markten vragen om nieuwe oplossingen. De gemeente kan deze uitdagingen niet alleen oplossen, maar kan wel verbinden, aanjagen en duidelijkheid bieden.

Ook arbeidsmigranten die in Bronckhorst of voor werkgevers uit onze gemeente werken, verdienen een veilige, eerlijke en respectvolle werkplek. Dat past bij onze identiteit van omkijken naar elkaar. Waar nodig zoeken we hierover samenwerking met werkgevers, vakbonden en andere partners, zodat goed werkgeverschap wordt versterkt en signalen over mogelijke misstanden serieus worden opgepakt. Dit draagt ook bij aan veiligheid in onze gemeenschap.

Wij willen de samenwerking met ondernemerskringen, onderwijs, maatschappelijke partners en de regio versterken. Daarbij zoeken we naar praktische oplossingen voor energiebesparing, collectieve energieoplossingen, duurzaam vervoer, circulariteit, stages, arbeidsmarkt, scholing en het beter verbinden van jongeren aan bedrijven in de regio. Dit

doen we onder andere via de Achterhoekse Regiodeal. De samenstelling van ons college biedt kansen om een actieve rol in de samenwerking te spelen, waaronder binnen de Regio Achterhoek, de P10 en de VNG adviescommissies.

De samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers willen wij concreter maken. Dat betekent niet alleen overleggen, maar ook samen projecten starten waar inwoners, leerlingen, studenten en ondernemers iets aan hebben. Denk aan techniek, zorg, landbouw, bouw, recreatie, energie en circulair ondernemen. Zo versterken we de lokale economie en we stimuleren samenwerking in regioverband met het middelbaar, hoger en universitair (beroeps) onderwijs, zoals bijvoorbeeld in Arnhem/Nijmegen, Deventer, Enschede en Wageningen. Zo geven we jongeren meer redenen om in Bronckhorst en de Achterhoek te blijven of terug te keren.

Ook de landbouwtransitie vraagt om ondernemerschap, innovatie en samenwerking. Daarom verbinden we de economische agenda met de koers voor het buitengebied, zodat agrarische ondernemers ruimte houden om te vernieuwen, te verbreden en bij te dragen aan een vitaal landschap en een sterke lokale economie. Ook hierbij hechten wij belang aan goede samenwerking binnen onder andere de P10, het samenwerkingsverband van grote plattelandsgemeenten.

Toekomstbestendige winkelgebieden en vrijetijdseconomie

Levendige centra en aantrekkelijke dorpen zijn belangrijk voor inwoners, bezoekers en ondernemers. Winkels, horeca, markten, evenementen, cultuur en recreatie versterken elkaar. Wij willen daarom blijven werken aan aantrekkelijke winkelgebieden waar detailhandel en horeca zich kunnen blijven ontwikkelen. Waar mogelijk met minder regels.

Dat vraagt om bereikbaarheid, parkeren waar dat nodig is, aantrekkelijke openbare ruimte, samenwerking met ondernemers en aandacht voor leegstand. Niet elke kern heeft dezelfde functie. Daarom kijken we gebiedsgericht naar wat nodig is om voorzieningen, ontmoeting en ondernemerschap te versterken.

Ook de vrijetijdseconomie is belangrijk voor Bronckhorst. Ons erfgoed; waaronder landschap, kastelen en molens, maken Bronckhorst aantrekkelijk voor bezoekers en inwoners. Net zoals onze dorpen, wandelpaden, fietsroutes, horeca en recreatieve voorzieningen. Wij willen deze sector verder versterken op een manier die past bij het karakter van onze gemeente. Recreatie en toerisme moeten bijdragen aan lokale economie, behoud van voorzieningen, landschap, cultuurhistorie en leefbaarheid.

Circulair en maatschappelijk verantwoord ondernemen

De economie van de toekomst vraagt om slimmer omgaan met grondstoffen, energie, ruimte en afval. Wij willen circulair ondernemen stimuleren. Producten, materialen, biobased en reststromen kunnen vaker opnieuw worden gebruikt. Afval kan grondstof worden. Bedrijven die hierin willen vernieuwen, verdienen ruimte en ondersteuning binnen de mogelijkheden van de gemeente.

Daarbij hoort ook maatschappelijk verantwoord ondernemen. Bedrijven kunnen bijdragen aan arbeidsparticipatie, duurzaamheid, inclusie, gezondheid, lokale inkoop en sociale samenhang. Veel ondernemers doen dat al. Wij willen die beweging versterken door goede voorbeelden zichtbaar te maken, samenwerking te stimuleren en bij gemeentelijke keuzes ook maatschappelijke waarde mee te wegen.

Innovatie als praktische versneller

Bronckhorst wil vernieuwing benutten waar die helpt om onze opgaven werkbaar te maken. Bij wonen, zorg, energie, landbouw, mobiliteit, economie en klimaat ontstaan in het hele land nieuwe werkwijzen, technieken en samenwerkingsvormen. Wij willen daarvan leren en toepassen wat past bij de schaal, kracht en nuchterheid van Bronckhorst.
Innovatie is voor ons geen doel op zichzelf. Het gaat nooit om vernieuwen om het vernieuwen, maar om praktische oplossingen die inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke partners verder helpen. Dat kan gaan om nieuwe woonvormen, slimme zorgtechnologie, lokale energieoplossingen, collectieve warmte, circulaire bedrijvigheid, landbouwinnovatie of manieren om bestaande ruimte beter te gebruiken.

Daarbij sluiten we aan bij de lijn die we ook in de energietransitie kiezen. Lokale initiatieven krijgen ruimte en ondersteuning, maar we maken ook concreet wat zij kunnen opleveren, wat nodig is aan geld, ruimte, organisatiekracht en netcapaciteit, en binnen welke termijn

uitvoering realistisch is. Niet alles hoeft aan de voorkant volledig uitgewerkt te zijn, maar er moet wel voldoende zicht ontstaan om realistische keuzes te kunnen maken.
Wij willen ruimte bieden aan vernieuwende initiatieven uit de samenleving en het bedrijfsleven, en onze ogen openhouden voor bewezen voorbeelden uit andere gemeenten en regio's. Wat elders goed werkt, hoeven wij niet opnieuw uit te vinden. Wat lokaal kansrijk is, willen wij helpen verder brengen.

In het financiële hoofdstuk werken we uit hoe een innovatie aanjaagfonds en de investeringsagenda helpen om kansrijke initiatieven te ondersteunen. Niet elk idee is uitvoerbaar, betaalbaar of passend. Daarom maken we duidelijk welke maatschappelijke bijdrage we verwachten, welke middelen nodig zijn, wie verantwoordelijkheid neemt en wanneer we beoordelen of een initiatief werkt.

WAT WE DE KOMENDE VIER JAAR IN ELK GEVAL DOEN

- We versterken het lokale vestigingsklimaat, met aandacht voor ruimte, bereikbaarheid, energie, verduurzaming en duidelijke procedures.
- We benutten bestaande bedrijventerreinen beter en werken aan verduurzaming, toekomstbestendigheid en passende uitbreiding.
- We onderzoeken uitbreiding van bedrijventerreinen waar dat nodig en passend is en willen tempo maken binnen duidelijke ruimtelijke kaders.
- We blijven in gesprek met ondernemerskringen en lokale bedrijven over knelpunten en kansen, waaronder netcongestie, energiebesparing, personeel, bereikbaarheid en ruimte om te ondernemen.
- We geven ruimte aan mkb, kleinschalige maakindustrie, startende ondernemers en innovatieve bedrijvigheid die past bij de schaal en het karakter van Bronckhorst.
- We verbinden de economische agenda met de landbouwtransitie, zodat agrarische familiebedrijven ruimte houden voor innovatie, verbreding, nieuwe verdienmodellen en passende nevenactiviteiten.
- We benutten kansen voor hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing, mits dit past bij landschap, verkeer, leefbaarheid, ruimtelijke kwaliteit en de positie van bestaande agrarische bedrijven.
- We versterken de samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers, met aandacht voor stages, arbeidsmarkt, techniek, zorg, landbouw, energie en circulair ondernemen.
- We werken aan aantrekkelijke winkelgebieden en levendige centra, met aandacht voor detailhandel, horeca, bereikbaarheid, parkeren, openbare ruimte en leegstand.
- We versterken de vrijetijdseconomie op een manier die past bij landschap, erfgoed, cultuurhistorie en leefbaarheid.
- We stimuleren circulair en maatschappelijk verantwoord ondernemen, waarbij grondstoffen, reststromen, arbeidsparticipatie en maatschappelijke waarde beter worden benut.
- We benutten innovatie als praktische versneller door kansrijke lokale initiatieven te ondersteunen en bewezen voorbeelden uit andere gemeenten en regio’s actief te volgen.
- We werken in het financiële hoofdstuk uit hoe een innovatie aanjaagfonds en investeringsagenda bijdragen aan kansrijke initiatieven voor wonen, zorg, energie, klimaat, landbouw en economie, met aandacht voor maatschappelijke opbrengst, uitvoerbaarheid en financiële haalbaarheid.

6. Gezonde financiën, bedrijfsvoering en uitvoeringskracht

Ambitie vraagt om realisme

Bronckhorst heeft grote ambities. We willen bouwen aan een krachtige samenleving, sterke kernen, een vitaal buitengebied, ruimte voor werk, ondernemerschap en innovatie en een zorgvuldige energietransitie. Ook migratie en integratie vragen om een aanpak die menselijk, duidelijk en realistisch is. Daarbij hoort een bestuursstijl die dichtbij, duidelijk en met durf werkt.

Die ambities zijn nodig. Maar ambities zijn alleen geloofwaardig als duidelijk is wat zij vragen aan geld, tijd, mensen en organisatiekracht. Daarom kiezen wij voor financiële realiteitszin. We willen goed prioriteren, scherp kiezen en ook eerlijk laten zien wat plannen betekenen voor de begroting, de ambtelijke organisatie en de uitvoering. Goede bedoelingen zijn onvoldoende. Plannen moeten betaalbaar, uitlegbaar en uitvoerbaar zijn.

Nieuwe ambities vragen om dekking. Investeringen vragen om onderbouwing. Ombuigingen vragen om zorgvuldigheid. Innovaties vragen om zicht op maatschappelijke opbrengst en uitvoerbaarheid. Zo zorgen we dat onze ambities in de praktijk verschil kunnen maken.

Keuzes voor een gezonde meerjarenbegroting

De financiële ruimte van gemeenten staat onder druk. Ook Bronckhorst krijgt te maken met onzekerheden in Rijksbijdragen, stijgende kosten, groeiende opgaven en toenemende druk op de uitvoering. Een meerjarenbegroting die onder druk staat vraagt om tijdige keuzes.

Structurele uitgaven moeten in beginsel structureel gedekt worden. Incidentele middelen kunnen helpen om te investeren, te versnellen of te vernieuwen, maar mogen geen blijvende verplichtingen verhullen. Waar keuzes nodig zijn, willen wij die navolgbaar maken voor samenleving en raad. Door realistisch te begroten maken we scherper zichtbaar welke middelen beschikbaar zijn, welke risico's verantwoord zijn en waar politieke keuzes nodig zijn. Zo benutten we beschikbare middelen optimaal voor onze maatschappelijke ambities. We willen nadrukkelijk voorkomen dat ambities zich opstapelen zonder dat daar voldoende capaciteit, prioriteit en uitvoeringskracht tegenover staan. Dat leidt tot vertraging, druk op de organisatie en middelen die uiteindelijk onvoldoende tot uitvoering komen.

We willen ook ondernemend begroten. Dat betekent dat we actief zoeken naar kansen om middelen slimmer in te zetten, investeringen te laten renderen, externe financiering te benutten en maatschappelijke meerwaarde te vergroten. Ondernemend begroten vraagt om

lef, maar ook om discipline. We nemen alleen verantwoord risico als de maatschappelijke opbrengst, financiële gevolgen, uitvoerbaarheid en beheersbaarheid goed in beeld zijn.

De komende jaren maken we ook de structurele financiële gevolgen van grote investeringsopgaven scherper zichtbaar. Denk aan openbare ruimte, wegen, onderwijshuisvesting, sportaccommodaties, maatschappelijk vastgoed, ICT, duurzaamheid en wettelijke taken in het sociaal domein. Wij willen voorkomen dat noodzakelijke kosten vooruit worden geschoven. Daarom kijken we bij nieuwe keuzes steeds naar de samenhang tussen maatschappelijke opbrengst, structurele lasten, uitvoeringskracht, risico's en dekking.

Leidende principes voor financiële keuzes

Wij willen met de gemeenteraad het gesprek voeren over de leidende principes waarmee Bronckhorst de komende jaren omgaat met geld. Daarbij willen we verder kijken dan deze bestuursperiode. Dat gesprek is belangrijk voordat afzonderlijke keuzes worden gemaakt. Zo ontstaat een gedeeld beeld van wat financieel verantwoord, maatschappelijk wenselijk en bestuurlijk uitlegbaar is, op korte, middellange en lange termijn.

Daarbij denken wij in elk geval aan de volgende uitgangspunten. Structurele lasten worden structureel gedekt. Incidentele middelen worden vooral ingezet voor investeringen, versnelling, vernieuwing of tijdelijke opgaven. Nieuwe ambities worden afgewogen op maatschappelijke opbrengst, kosten, risico's en uitvoeringskracht. We kijken eerst kritisch naar bestaande uitgaven, voordat nieuwe middelen worden gevraagd. Waar het passend en redelijk is, passen we het principe toe dat de gebruiker betaalt, zonder dat toegankelijkheid onnodig onder druk komt te staan. Daarnaast benutten we actief mogelijkheden voor subsidies, fondsen en bijdragen van Rijk, provincie, Europa, regio en partners.

Deze principes willen we samen met de raad verder aanscherpen. Daarmee versterken we de financiële transparantie en houden we het politieke gesprek zuiver. Het gaat dan niet alleen om de vraag of iets wenselijk is, maar ook om de vraag wat het vraagt, wie betaalt, welke risico's we nemen en welke keuzes daardoor mogelijk of misschien moeilijker worden.

Uitvoeringskracht als randvoorwaarden

Hoe sterk een akkoord ook is, het kan stranden als de uitvoering onvoldoende is doordacht. Daarom is uitvoeringskracht voor ons een volwaardig onderdeel van gezonde financiën. De ambtelijke organisatie heeft te maken met veel wettelijke taken, grote maatschappelijke opgaven en een hoge druk op capaciteit. Nieuwe plannen vragen ook mensen, kennis, prioriteit en tijd. Wij willen geen akkoord dat meer belooft dan de organisatie kan

waarmaken. Daarom maken we bij nieuwe plannen steeds zichtbaar wat zij vragen van de uitvoering en welke keuzes daarvoor nodig zijn.

De organisatie werkt aan strategische personeelsplanning, passend bij de behoeften, de arbeidsmarkt en het personeelsbestand. Vanuit onze ambities leveren wij input voor deze strategische personeelsplanning vanuit het principe: niet stapelen, maar durven kiezen. Daarbij bouwen we structurele kennis en sleutelposities zoveel mogelijk in de eigen organisatie op. Tijdelijke of specialistische externe expertise zetten we gericht in waar nodig.

Efficiënte bedrijfsvoering

Een sterke gemeente vraagt om een bedrijfsvoering die op orde is. Bedrijfsvoering gaat in essentie over betrouwbare dienstverlening, zorgvuldig omgaan met publieke middelen en een organisatie die haar werk goed kan doen.

Wij blijven investeren in een professionele, veilige en toekomstbestendige organisatie. Daarbij hebben informatievoorziening, automatisering en digitale veiligheid nadrukkelijk onze aandacht. De afhankelijkheid van digitale systemen neemt toe. Dat vraagt om betrouwbare ICT, goede gegevensbescherming, heldere processen, digitale toegankelijkheid, datakwaliteit en voldoende kennis in de organisatie. Cyberveiligheid is een voorwaarde voor continuïteit, vertrouwen en kwalitatief goede publieke dienstverlening.

Ook informatiebeheer vraagt aandacht. Inwoners moeten erop kunnen vertrouwen dat de gemeente zorgvuldig omgaat met gegevens, documenten, besluiten en archieven. Goede informatievoorziening helpt de raad om te sturen, ondersteunt de organisatie bij haar werk en maakt besluiten beter navolgbaar voor inwoners.

Digitale en maatschappelijke weerbaarheid

Bronckhorst moet weerbaar zijn tegen risico's die soms minder zichtbaar zijn, maar grote gevolgen kunnen hebben. Denk aan ondermijnende criminaliteit, cybercrime, digitale fraude, desinformatie en misbruik van kwetsbare situaties. Ook in onze gemeente hebben we gezien dat ondermijning en criminaliteit zich kunnen voordoen. Daarom benaderen wij veiligheid en weerbaarheid samenhangend, met aandacht voor preventie, voorlichting, signalering, handhaving en samenwerking.

We zetten ook in op de weerbaarheid van inwoners, ondernemers, gemeenteraad, college en organisatie. We streven naar alertheid in de samenleving, goede samenwerking met politie, justitie, veiligheidsregio, ondernemers, maatschappelijke partners en buurgemeenten, en een organisatie die signalen herkent en zorgvuldig opvolgt. Inwoners en ondernemers moeten weten waar zij terecht kunnen bij signalen van mogelijke fraude, intimidatie, cybercrime of ondermijning. De

gemeente moet zelf haar digitale systemen, gegevens, processen en besluitvorming goed beschermen tegen cyberaanvallen, misbruik en desinformatie.

Nadere financiële uitwerking

In het programmaplan met bijbehorende financiële uitwerking dat wij eind 2026 voorstellen aan de gemeenteraad, worden onze ambities vertaald in concrete acties en budgetten. Daarbij gaan we uit van de volgende richtinggevende ambities:

- We zorgen voor een sluitende begroting voor 2030.
- We stellen een projectbudget vast om onze ambities voor de energietransitie te realiseren. Daarbij kijken we eerst kritisch naar de huidige uitgaven en de doelmatigheid daarvan. We gaan ervan uit dat daarnaast extra geld nodig zal zijn.
- Op basis van onze ambities voor migratie & integratie en de uitkomsten van de gesprekken met het COA, stellen we een brede businesscase op. We verwachten dat onze aanpak voor kleinschalige opvang maatschappelijke meerwaarde heeft en dat incidentele investeringen op termijn bredere maatschappelijke doelen dienen.
- We investeren structureel in sport, leefbaarheid, kunst en cultuur, mede vanuit onze preventiegedachte. Daarbij maken we duidelijke afspraken over bereik, maatschappelijke opbrengst en samenwerking, zodat we kunnen volgen of middelen terechtkomen waar zij het meeste verschil maken.
- We onderzoeken mogelijkheden om extra inkomsten te genereren om onze doelen te behalen, bijvoorbeeld door in te zetten op kostendekkende leges. Daarnaast kijken we zorgvuldig waar het principe “de gebruiker betaalt” passend en redelijk is, zodat specifieke kosten eerlijker worden toegerekend, zonder dat toegankelijkheid onnodig onder druk komt te staan.
- We willen ons actiever inzetten om grip te krijgen op onze uitgaven voor gemeenschappelijke regelingen. Dit doen we als zelfstandige en actieve partner in de regio. Daarbij willen we kostenontwikkeling, risico’s en bestuurlijke keuzes tijdig met de raad bespreken.
- We ontwikkelen een actieve subsidie en fondsenstrategie, zodat middelen van Rijk, provincie, Europa, regio en andere partners worden benut voor onze lokale opgaven.

Daarnaast zijn er ontwikkelingen die passen bij onze ambities en waarvoor wij bij het vaststellen van uitvoeringsprogramma’s voldoende budget willen reserveren:

- Er wordt gewerkt aan een participatievisie. Bij het uitvoeringsprogramma houden we rekening met eventuele extra kosten die passen bij onze voorgestelde nieuwe bestuursstijl.
- Er wordt gewerkt aan een visie op het sociaal domein. Daarin willen wij extra financiële ruimte opnemen voor preventie. We zijn ervan overtuigd dat we daarmee op termijn zwaardere zorgkosten kunnen voorkomen, maar we begrijpen dat dit niet van de ene op de andere dag zichtbaar is. Door nu gericht te investeren, bouwen we aan een samenleving waarin problemen eerder worden gezien en kleiner blijven.

- Er wordt gewerkt aan het omgevingsprogramma Landelijk gebied. In samenwerking met de regio en andere partners dragen wij bij aan wat nodig is voor een gezond en leefbaar landschap en natuur voor alle belanghebbenden. Daarnaast investeren we lokaal waar dat nodig en verantwoord is.

Innovatie aanjaagfonds en investeringsagenda

We verwachten veel van onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Vooral bij innovatieve oplossingen, preventie en brede welvaart ligt veel kracht in de samenleving zelf. Naast de investeringsagenda, waaruit nieuwe maatschappelijke accommodaties, de aanpak van kernen en bedrijventerreinen worden gefinancierd, willen we daarom een innovatie aanjaagfonds ontwikkelen.

Met dit fonds ondersteunen we goede ideeën om uit te groeien tot werkbare plannen van aanpak en realistische businesscases. Kansrijke ideeën kunnen in aanmerking komen voor een financiële impuls. Daarbij kijken we naar maatschappelijke opbrengst, uitvoerbaarheid, cofinanciering, risico's en de vraag wie verantwoordelijkheid neemt. Het fonds is bedoeld om beweging mogelijk te maken, maar vraagt ook om duidelijke keuzes. Niet elk goed idee kan worden ondersteund.

Om de investeringsagenda in stand te houden en het innovatie aanjaagfonds op te richten, stellen we voor om, naast de voorgestelde toevoeging aan de bestemmingsreserve kapitaallasten investeringsagenda, vanuit het positieve resultaat van 2025 een bestemmingsreserve innovatie aanjaagfonds te creëren en hieraan 1,5 miljoen euro toe te voegen. Als er in de toekomst een positief resultaat is, willen we telkens een toevoeging doen aan de investeringsagenda en het innovatie aanjaagfonds, mits dat verantwoord is.

Financiële transparantie richting raad en samenleving

Gezonde financiën vragen om openheid. De raad moet goed kunnen sturen en controleren. Inwoners moeten kunnen begrijpen waarom keuzes worden gemaakt. Daarom willen wij financiële informatie zo helder mogelijk presenteren.

Op basis van dit coalitieakkoord en de richtinggevende uitspraken in dit hoofdstuk werken we als nieuw college deze zomer aan een programmaplan met financiële uitwerking. Vanuit de continue dialoog gaan we in gesprek met de samenleving om input op te halen. In het najaar gaan we met de raad in gesprek over de financiële keuzes die we in het programmaplan willen voorstellen, voordat deze ter

besluitvorming voorliggen. Daarbij willen we ook de leidende principes voor financiële keuzes met de raad bespreken en vaststellen.

Bij grote voorstellen maken we naast de inhoud ook de financiële gevolgen, uitvoeringsrisico's en keuzes die voorliggen zichtbaar. Waar onzekerheden zijn, benoemen we die. Waar aannames worden gedaan, maken we die inzichtelijk. Waar nog geen dekking is, zeggen we dat eerlijk. Zo houden we het politieke gesprek zuiver. Niet elk probleem kan met extra geld worden opgelost. Niet elke bezuiniging is verstandig. En niet elke investering kan tegelijk. Daarom is deze transparantie nodig. We moeten het samen doen.

WAT WE DE KOMENDE VIER JAAR IN ELK GEVAL DOEN

- We werken toe naar een sluitende en realistische meerjarenbegroting voor 2030.
- We voeren met de raad het gesprek over leidende principes voor financiële keuzes, zoals structurele dekking, inzet van incidentele middelen, ondernemend begroten, reserves, risico's, uitvoeringskracht, externe financiering en principes zoals dat de gebruiker betaalt waar dat passend en redelijk is.
- We maken bij nieuwe ambities inzichtelijk wat nodig is aan geld, capaciteit, planning, risico's en structurele dekking.
- We brengen grote investeringsopgaven voor openbare ruimte, wegen, onderwijs-huisvesting, sportaccommodaties, maatschappelijk vastgoed en ICT meerjarig in beeld.
- We versterken de strategische personeelsplanning, met aandacht voor eigen expertise, werkdruk, werving, behoud en gerichte inzet van specialistische kennis.
- We investeren in een professionele en efficiënte bedrijfsvoering, met aandacht voor dienstverlening, inkoop, juridische kwaliteit, informatievoorziening, digitale toegankelijkheid en datakwaliteit.
- We versterken de informatievoorziening, digitale veiligheid en gegevensbescherming van de gemeentelijke organisatie.
- We versterken de aanpak van ondermijning, cybercrime en onzichtbare criminaliteit door preventie, voorlichting, signalering, handhaving en samenwerking met inwoners, ondernemers en veiligheidspartners.
- We krijgen meer grip op gemeenschappelijke regelingen door risico's, kostenontwikkeling en bestuurlijke keuzes tijdig met de raad te bespreken.
- We ontwikkelen een actieve subsidie en fondsenstrategie, zodat middelen van Rijk, provincie, Europa, regio en andere partners worden benut voor onze lokale opgaven.
- We werken het innovatie aanjaagfonds en de investeringsagenda verder uit, met duidelijke voorwaarden voor maatschappelijke opbrengst, uitvoerbaarheid, cofinanciering, risico's en verantwoording.
- We maken financiële informatie bij grote voorstellen begrijpelijker, met aandacht voor kosten, dekking, aannames, risico's, uitvoeringskracht en keuzes die voorliggen.

7. Van akkoord naar uitvoering

Richting geven en ruimte houden

Dit coalitieakkoord geeft richting aan de komende jaren. De opgaven van Bronckhorst vragen om duidelijkheid en om ruimte. Ruimte voor de samenleving om mee te denken en mee te doen. Ruimte voor de gemeenteraad om vroegtijdig kaders te stellen en keuzes te maken. En ruimte voor het college en de organisatie om plannen zorgvuldig uit te werken, financieel te onderbouwen en uitvoerbaar te maken.

Wij willen ruimte houden voor maatwerk en voortschrijdend inzicht. Dat past bij een richtinggevend akkoord en bij de manier waarop wij willen besturen. Tegelijkertijd zijn we duidelijk over de richting, de werkwijze en de momenten waarop keuzes opnieuw aan de raad worden voorgelegd.

Uitwerking in uitvoeringsprogramma's

Na vaststelling van dit akkoord wordt de inhoud uitgewerkt in uitvoeringsprogramma's. Daarin wordt per onderwerp concreter gemaakt welke stappen worden gezet, welke planning daarbij hoort, welke middelen nodig zijn, welke inzet van de organisatie wordt gevraagd en op welke momenten besluitvorming plaatsvindt.

Daarbij maken we onderscheid tussen bestaand beleid, nieuwe ambities, investeringen, ombuigingen, onderzoeken en innovatieve initiatieven. Zo blijft zichtbaar wat al loopt, wat nieuw is, wat nog moet worden verkend en waar financiële of organisatorische keuzes nodig zijn.

De uitvoeringsprogramma's worden gekoppeld aan de reguliere planning en controlcyclus. Daarmee blijft de raad in positie bij de financiële vertaling, de prioritering en de voortgang van de uitvoering.

Samenleving, raad en partners in positie

Wij willen dit akkoord uitvoeren op een manier die past bij onze bestuursstijl: dichtbij, duidelijk, durven. Dat betekent ook dat wij de raad tijdig betrekken bij richtinggevende keuzes. We werken met startnotities, zodat vooraf duidelijk is wat de vraag is, welke kaders gelden, welke ruimte er is voor participatie, welke financiële aandachtspunten spelen en wanneer de raad aan zet is.

Ook inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke partners krijgen een duidelijke plek bij de uitwerking. Niet bij ieder onderwerp op dezelfde manier, maar wel steeds zorgvuldig en passend bij de aard van het vraagstuk. Participatie vraagt om heldere

spelregels: vooraf duidelijkheid over de vraag, de daadwerkelijke participatieruimte, de rollen en de terugkoppeling.

In juli, augustus en september 2026 gaan wij de samenleving in om dit akkoord verder concreet in te vullen. De richting ligt er, maar de uitvoering wordt sterker als inwoners, ondernemers, verenigingen, maatschappelijke organisaties en andere partners hun kennis en ervaring inbrengen. Ook de gemeenteraad betrekken wij hier graag bij. Zo maken we betrokkenheid vanaf het begin onderdeel van de manier waarop we plannen uitwerken en keuzes voorbereiden. Meer begrip, betere keuzes en zorgvuldige besluitvorming beginnen op tijd en met elkaar.

Volgen, leren en bijsturen

De komende jaren zullen nieuwe ontwikkelingen, financiële keuzes en maatschappelijke omstandigheden invloed hebben op de uitvoering van dit akkoord. Daarom rapporteren we periodiek over de voortgang van de uitvoeringsprogramma's. Waarbij we kijken naar wat is gedaan, wat het oplevert, waar uitvoering stokt, welke keuzes opnieuw aandacht vragen en welke bijstelling nodig is.

We zien bijsturen als een fundamenteel onderdeel van goed bestuur. Door met elkaar eerlijk te blijven kijken naar voortgang, risico's, financiën en uitvoeringskracht, houden we de afspraken levend en betrouwbaar.

Invulling college

Om dit coalitieakkoord goed uit te voeren willen wij een college vormen met vijf wethouders en de burgemeester. Een extra wethouder is geen doel op zichzelf. Ons doel is dat inwoners, raad, organisatie en partners merken dat het college zichtbaar, aanspreekbaar en goed in staat is om uitvoering te geven aan de toenemende opgaven van Bronckhorst en de ambities uit dit akkoord.

De komende jaren vragen veel bestuurlijke aandacht. Wonen, energie, migratie en integratie, financiën, leefbaarheid, het sociaal domein, landbouw, economie en de verbinding met onze kernen en buurtschappen vragen om duidelijke sturing, voldoende tijd en goede samenwerking. Wij willen meer aanwezig zijn in de samenleving, eerder signalen ophalen, beter terugkoppelen en grote dossiers zorgvuldig begeleiden. Dat vraagt om een realistische verdeling van portefeuilles en voldoende ruimte voor wethouders om hun rol goed te vervullen.

Deze keuze past ook bij de verkiezingsuitslag en de samenstelling van de coalitie. Met vier partijen, waarvan één partij substantieel groter is, vinden wij een college met vijf wethouders passend: één wethouder voor elke partij en twee voor GBB. Wij realiseren ons dat dit extra kosten met zich meebrengt. Daarom zijn wij daar transparant over. In de financiële uitwerking maken wij de kosten zichtbaar en verbinden wij deze keuze aan de meerwaarde

die wij ermee willen bereiken: meer zichtbaarheid, betere aanspreekbaarheid, sterkere sturing op uitvoering en goede samenwerking met raad, organisatie en partners.

Bij integrale vraagstukken werken wethouders nadrukkelijk samen. Opgaven overstijgen portefeuillegrenzen. Wonen raakt aan zorg, mobiliteit en leefbaarheid. Energie raakt aan landschap, economie en betaalbaarheid. Migratie en integratie raken aan onderwijs, sociale veiligheid, wonen en samenleven. Daarom maken wij duidelijke afspraken over samenwerking binnen het college, zodat inwoners en partners te maken hebben met één herkenbaar en samenwerkend bestuur.

Wij evalueren jaarlijks of deze invulling van het college in de praktijk doet wat wij ermee beogen. Daarbij kijken we naar zichtbaarheid in de samenleving, aanspreekbaarheid, samenwerking binnen het college, voortgang op grote dossiers, belasting van de organisatie en financiële gevolgen. Zo blijft de keuze voor vijf wethouders ook een opdracht aan onszelf om de meerwaarde in de praktijk waar te maken.

Samen verantwoordelijkheid nemen

Bronckhorst staat voor grote opgaven. We vertrouwen op de kracht die zit in onze kernen en buurtschappen, in onze inwoners, in onze ondernemers, in verenigingen, in agrariërs, in maatschappelijke organisaties, in de raad, het college en de gemeentelijke organisatie.

Dit akkoord vraagt om samenwerking. Verschillen van inzicht kunnen ons sterker maken, zolang we de dialoog met elkaar aan gaan. Het is onze overtuiging dat Bronckhorst sterker wordt als verschillen zorgvuldig worden besproken en afwegingen transparant zijn.

Wij kiezen voor een gemeente die dichtbij blijft, duidelijk is en de durf heeft om te doen wat nodig is. Met oog voor de menselijke maat, voor het karakter van onze kernen en het buitengebied, voor gezonde financiën en voor de toekomst van volgende generaties.

We gaan vanaf de komende zomer met de samenleving in gesprek over onze plannen, als startpunt van een continue dialoog.

Dichtbij, duidelijk, durven.

